

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ. 2558-2564

โดย

นางภัทรินทร์ ทองสีมา

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

CEPF, Project Development & Proposal Writing Workshop

วันพฤหัสบดีที่ 4 สิงหาคม 2559 ณ โรงแรมโฟวิงส์ กรุงเทพฯ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ. 2558-2564

- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
- กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ (NBSAPs)
- แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564
 - สำคัญ
 - เป้าหมาย และการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ -- แผนปฏิบัติการ

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
Convention on Biological Diversity (CBD)

ในปี พ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1988)

ยกร่าง CBD โดย UNEP (United Nations Environment Program)

ในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992)

CBD ได้รับการลงนามรับรองจาก 157 ประเทศ

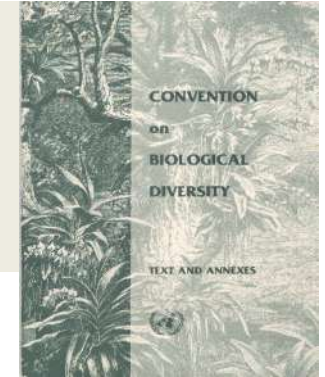
ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

(United Nations Conference on Environment and Development-
UNCED)

ณ ริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (*Convention on Biological Diversity*)

- ถือกำเนิดขึ้นใน ปี พ.ศ. 2535 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2536 เป็นต้นมา
- มีภาคี 196 ประเทศ มีเพียง 2 ประเทศที่ไม่เป็นภาคี ได้แก่ Holy See, และ United States of America

ประเทศไทยเป็นภาคีแล้ว
เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

วัตถุประสงค์
ของอนุสัญญาฯ

1. อนุรักษ์ความ
หลากหลายทาง
ชีวภาพ

2. ใช้ประโยชน์
ความหลากหลาย
ทางชีวภาพอย่าง
ยั่งยืน

3. แบ่งปันผลประโยชน์
จากทรัพยากร
พันธุกรรมอย่างเท่า
เทียมและยุติธรรม

ประเทศไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

❖ ไทยให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2546 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547 และเป็นประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ในลำดับที่ 188

❖ มาตรา 6 ของอนุสัญญาฯ

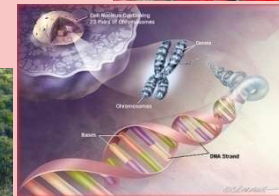
→ ให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ แผน หรือโครงการ ระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

→ ให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพ แห่งชาติ (NBSAPs) อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วม ทันท่วงที และรับรองเป็น เครื่องมือทางนโยบาย

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

✚ พันธกรณีต่าง ๆ ที่ประเทศภาคีจะต้องดำเนินการ อาทิ

- ติดตามตรวจสอบ และอนุรักษ์ ใน/นอก ถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
- ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน/คุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามธรรมเนียมนิยม (customary use)
- เคารพ สงวนรักษา และดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มาตรการสร้างเสริมแรงจูงใจ
- การให้การศึกษาคณะและวัฒนธรรม
- การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม
- การถ่ายทอดเทคโนโลยี
- จัดตั้งกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมและเอื้ออำนวยความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

✚ ปี พ.ศ. 2553 การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 10 รับทราบการไม่บรรลุเป้าหมาย ความหลากหลายทางชีวภาพ 2010 ที่ให้ลดอัตราการสูญเสียมความหลากหลายทางชีวภาพลงอย่างมีนัยสำคัญ ภายในปี 2553 เนื่องจากการดำเนินงานอนุวัติอนุสัญญา อยู่ในระดับไม่เพียงพอที่จะแก้ไขแรงกดดันที่มีต่อความหลากหลายของชีวภาพ

กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ (NBSAPs)

ฉบับที่ 1 นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2541-2545

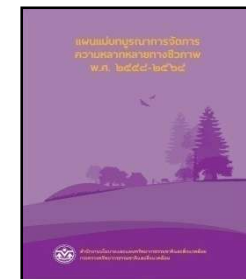

ฉบับที่ 2 นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2546-2550

ฉบับที่ 3 นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2551-2555

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564

สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง อยู่ใน 16 อันดับแรกของโลก

- เป็นแหล่งรวมสมุนไพร 1,459 ชนิด
- พืชมีท่อลำเลียง 10,250 ชนิด

- สัตว์มีกระดูกสันหลัง 4,722 ชนิด
- สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง 124,526 ชนิด

ภาวะคุกคามหลัก

- การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
- การใช้เกินขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ
- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ภาวะมลพิษ

ความหลากหลายทางชีวภาพของไทยกำลังตกอยู่ในภาวะถูกคุกคาม และมีอัตราการสูญเสียมูลค่าความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น ทั้งพันธุ์กรรม ชนิดพันธุ์ และระบบนิเวศ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า

- ในรอบ 50 ปี พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายไปแล้ว 69 ล้านไร่
- ชนิดพันธุ์สูญพันธุ์ไปแล้ว 7 ชนิด และสูญพันธุ์ไปจากแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ 3 ชนิด
- ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม ประกอบด้วย สัตว์มีกระดูกสันหลัง 562 ชนิด และพืช 1,407 ชนิด

5-30 ล้านชนิด

สถานภาพสัตว์มีกระดูกสันหลังที่ถูกคุกคามในประเทศไทย ปี 2558

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง อยู่ใน 16 อันดับแรกของโลก*

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียน*

3

ความหลากหลายทางพันธุกรรม

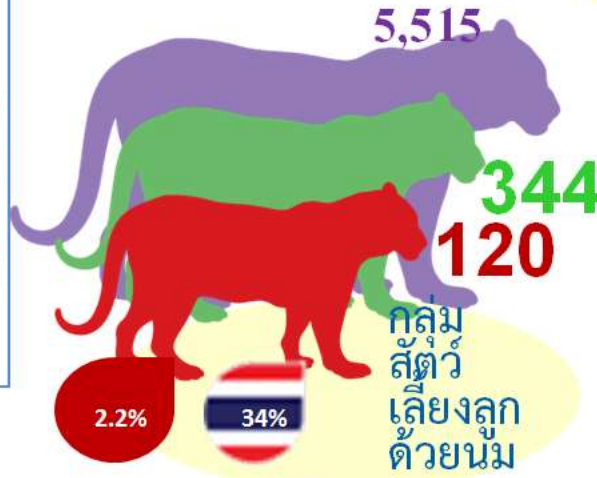
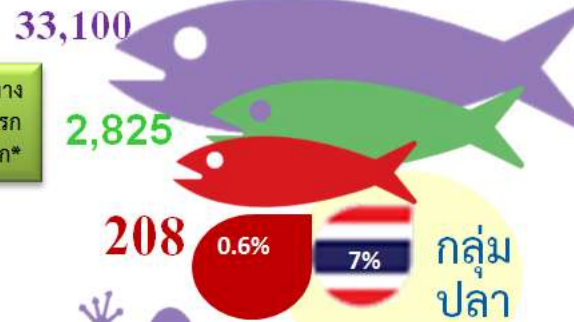

ความหลากหลายของชนิดพันธุ์

ความหลากหลายของระบบนิเวศ

ระดับของความหลากหลายทางชีวภาพ

	จำนวนชนิดในโลก
	จำนวนชนิดในไทย
	จำนวนชนิดที่ถูกคุกคามในไทย
	ร้อยละของการถูกคุกคามในระดับโลก
	ร้อยละของการถูกคุกคามในไทย

* ที่มา: World Conservation Monitoring Centre of the United Nation Environment Program (UNEP-WCMC 2004)

- นโยบายรัฐบาล
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11
- แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2555-2559)
- นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน 3 ฉบับ (พ.ศ. 2541-2555)
- นโยบายและยุทธศาสตร์งานวิจัยของชาติ
- แผนแม่บทการพิทักษ์ป่าไม้ของชาติ
- แผนยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2554-2563 และเป้าหมายไอจี

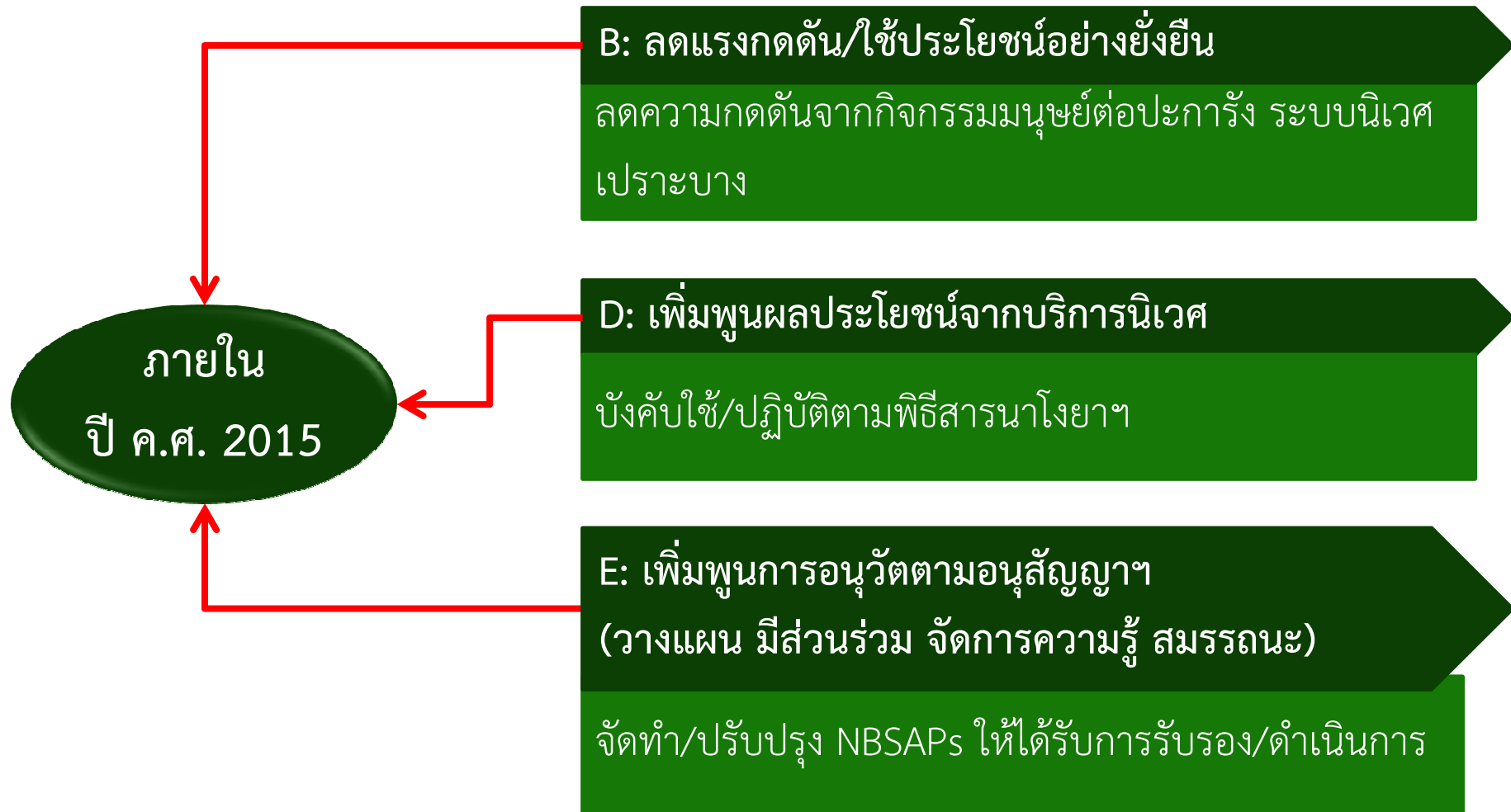
สถานการณ์และภาวะคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพของไทย

แผนบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564

คุณค่า/ความจำเป็นและศักยภาพการใช้ประโยชน์

แผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 2011-2020 และเป้าหมายไอจิ

5 เป้าประสงค์ 20 เป้าหมาย

ภายใน
ปี ค.ศ. 2020

A: แก้ไขมูลเหตุรากฐาน การสูญเสียความหลากหลาย
ประชาสัมพันธ์/สร้างความตระหนัก บูรณาการคุณค่า
จัดแรงจูงใจทางลบ ผลิตและบริโภคยั่งยืน

B: ลดแรงกดดัน/ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
ลดอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยธรรมชาติครึ่งหนึ่ง
เก็บเกี่ยวสัตว์/พืชน้ำ อย่างยั่งยืน ควบคุมมลภาวะ ธาตุอาหาร
จัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน/เส้นทางแพร่ระบาด

C: ปรับปรุงสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพ
อนุรักษ์ร้อยละ 10 พื้นที่ทะเล/ชายฝั่ง
ปรับปรุงสถานภาพการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์
รักษาพันธุกรรมพืช สัตว์ และสายพันธุ์ป่า

D: เพิ่มพูนผลประโยชน์จากบริการนิเวศ
ฟื้นฟู ฝั่าระวังระบบนิเวศที่ให้บริการสำคัญ (บริการทางนิเวศ)
ฟื้นฟูอย่างน้อยร้อยละ 15 ของระบบนิเวศเสื่อมโทรม

**E: เพิ่มพูนการอนุรักษ์ตาม
อนุสัญญาฯ (วางแผน
มีส่วนร่วม จัดการ
ความรู้ สมรรถนะ)**

- คຸ້ມครองภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ประยุกต์ใช้ความรู้ทาง
วิทยาศาสตร์
- เพิ่มการขับเคลื่อนทาง
การเงิน

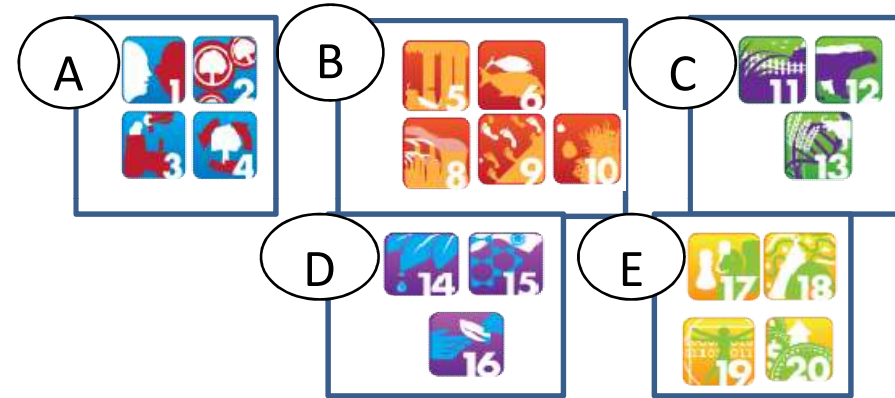
กรอบการดำเนินงานระดับโลกด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

UN เห็นชอบให้ปี พ.ศ. 2554-2563
(ค.ศ. 2011-2020)
เป็นทศวรรษแห่งความหลากหลาย
ทางชีวภาพ

Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020 and the Aichi Targets

“Living in Harmony with Nature”

เป้าหมายไอจิติ 17 ให้ภาคีอนุสัญญาฯ จัดทำ/ปรับปรุง/ให้การรับรองกลยุทธ์และ
แผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ และดำเนินงานตามแผนนั้น

กรม. มีมติเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2558 เห็นชอบ

- แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564
- เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2559

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ. 2558-2564

วิสัยทัศน์

ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สร้างความมั่นคงทางอาหารและระบบนิเวศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด

พันธกิจ

- 1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 2) จัดการ พัฒนาและคุ้มครององค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสิทธิในการครอบครอง การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

เป้าหมาย

ภายในปี พ.ศ. 2564
ขับเคลื่อนการบริหาร
จัดการความหลากหลาย
ทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วม
ร่วมในทุกกระดับ

ตัวชี้วัด

1. สัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับเพื่อดำเนินการตามแผนต่องบประมาณทั้งประเทศเพิ่มขึ้น
2. จำนวนนโยบาย แผน และมาตรการระดับชาติ จังหวัด และท้องถิ่นที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564

5 วัตถุประสงค์

4 ยุทธศาสตร์

เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ตามแผนแม่บทฯ 2558 - 2564

ภายใน
ปี พ.ศ. 2559

หน่วยงานของรัฐ/ภาคส่วนต่างๆ เข้าใจและตระหนักถึง
คุณค่า/ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

ลดอัตราการสูญเสียมรดกที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
รวมทั้ง พื้นที่ป่าไม้ ระบบนิเวศชายฝั่ง

ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม/เฉพาะถิ่น มีสถานภาพการอนุรักษ์ดีขึ้น

ลดการคุกคามจากกิจกรรมของมนุษย์ต่อชนิดพันธุ์/ถิ่นที่อยู่อาศัยตาม
ธรรมชาติ โดยเฉพาะแนวปะการัง

มีการจำแนกระบุ/จัดทำทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศต่างๆ
และเส้นทางแพร่ระบาดที่สำคัญ

มีกลไก กฎระเบียบเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ในหน่วยงานหลัก

เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ตามแผนแม่บทฯ 2558 - 2564

ภายใน
ปี พ.ศ. 2563

ทุกภาคส่วน เข้าใจ/ตระหนัก/มีความรู้พื้นฐานด้านความ
หลากหลายทางชีวภาพ (การอนุรักษ์/ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน)

มีกลไกขับเคลื่อนทางการเงิน

อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
รวมทั้ง พื้นที่ป่าไม้ ระบบนิเวศชายฝั่ง ลดลงร้อยละ 50

มีมาตรการในการอนุรักษ์/คุ้มครอง ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม/เฉพาะถิ่น และถิ่นที่อยู่อาศัย

ควบคุมมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เสียหายต่อระบบนิเวศ/ความหลากหลายทางชีวภาพ

มีมาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ที่ลำดับความสำคัญสูง/เส้นทางการแพร่ระบาดที่สำคัญ

กลไกการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากำหนดนโยบาย/แผน

เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ตามแผนแม่บทฯ 2558 - 2564

การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

1. กลไก

- กอช.
- คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพระดับหน่วยงาน
- ภาควิชาเครือข่ายระดับต่างๆ

2. แนวทางการขับเคลื่อนและ ประสานการปฏิบัติ

- สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผน
- จัดทำแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพ
- กำหนดเป้าหมายการดำเนินการระดับชาติ/ท้องถิ่น
- พัฒนาบุคลากร/กระบวนการทำงาน/กฎหมาย
- เพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนแผน—ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

3. การติดตามประเมินผล

แผนปฏิบัติการจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพ

ฉบับแรก (2558 - 2559)

ฉบับที่ 2 (2560 - 2564)

บทบาทของหน่วยงานและภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ

การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

แหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

กองทุนต่างๆ

เงินทุนจากภาคธุรกิจ

แหล่งทุนอื่นๆ (เงินบริจาค เงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า)

ดาวน์โหลด แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลาย
ทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564 ได้ที่
<http://chm-thai.onep.go.th>

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

